

## ΕΝΟΤΗΤΑ 8

### Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827)

#### Η ευνοϊκή συγκυρία

- Οι ελληνικοί πληθυσμοί ήταν πυκνότεροι.
- Ο οθωμανικός στρατός δεν ήταν ιδιαίτερα ισχυρός.
- Υπήρχαν πολλοί Φίλικοι που προετοιμάζαν κι ανέμεναν τον ξεσηκωμό.
- Υπήρχαν ένοπλα σώματα Ελλήνων.
- Υπήρχαν ελληνικά εμπορικά σκάφη εφοδιασμένα με κανόνια.
- Υπήρχαν πολλοί Έλληνες που διέθεταν σημαντική πολεμική εμπειρία.
- Το ορεινό έδαφος διευκόλυνε τον κλεφτοπόλεμο.

#### Επαναστατικές εστίες

Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Κρήτη, Αιγαίο, Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη, Κύπρος και Μ. Ασία.

Η καταστολή της επανάστασης ήταν άμεση:

- σε περιοχές που ήταν πεδινές,
- σε περιοχές όπου ήταν εύκολο να φτάσει ο οθωμανικός στρατός.

Η επανάσταση εδραιώθηκε σε Πελοπόννησο, Στερεά Ελλάδα και νησιά του Αιγαίου.

**Οι πρωταγωνιστές:** Κολοκοτρώνης, Καραϊσκάκης, Ανδρούτσος, Μπότσαρης, Κανάρης, Μιαούλης, Μπουμπουλίνα και Μαυρογένους.

#### Η φάση των επιτυχιών (1821-1824)

Ελληνικές επιτυχίες:

- Ο περιορισμός των Τούρκων στα τοπικά φρούρια και η κατάληψη σημαντικών πόλεων της Πελοποννήσου.
- Η παρεμπόδιση τουρκικών στρατευμάτων σε διάφορα σημεία της Στερεάς Ελλάδας από οπλαρχηγούς, όπως ο Ανδρούτσος και ο Αθ. Διάκος.
- Η άλωση της Τριπολιτσάς με επικεφαλής τον Θ. Κολοκοτρώνη.
- Η παρεμπόδιση του τουρκικού στόλου από τις ελληνικές δυνάμεις.

Οι αντιδράσεις των Τούρκων:

- Τα αντίποινα σε βάρος αμάχων σε Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Θράκη κ.ά..
- Ο απαγχονισμός του πατριάρχη Γρηγόριος Ε'.
- Η κατάληψη της Χίου και η σφαγή του ελληνικού πληθυσμού της.
- Η συμμαχία του σουλτάνου με τον ηγεμόνα της Αιγύπτου Μοχάμετ Άλι.
- Η καταστολή της επανάστασης στην Κρήτη.
- Η καταστροφή της Κάσου και των Ψαρών.

#### Η φάση της κάμψης (1825-1827)

- Αποβίβαση του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο.
- Ανακατάληψη μεγάλου μέρους της Πελοποννήσου.
- Εκδήλωση εμφυλίου πολέμου μεταξύ των Ελλήνων επαναστατών.
- Η πολιορκία και η ηρωική έξοδος στο Μεσολόγγι.
- Ο θάνατος του Γ. Καραϊσκάκη.

## ΕΝΟΤΗΤΑ 8: Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης (1821-1827)

(σελ. 30-32)

### **Η ευνοϊκή συγκυρία (σελ. 30)**

Ευνοϊκές προϋποθέσεις για την επανάσταση στη νότια Ελλάδα (Πελοπόννησος-Στερεά):

- Πυκνότεροι ελληνικοί πληθυσμοί
- Λίγος οθωμανικός στρατός → βρίσκεται στην Ήπειρο κατά του Αλή Πασά
- Πολυάριθμα μέλη της Φιλικής Εταιρείας
- Ένοπλα σώματα (κλέφτες)
- Ελληνικά εμπορικά σκάφη (εφοδιασμένα με κανόνια)
- Εμπειρία των Ελλήνων στις ένοπλες συγκρούσεις (χερσαίες & ναυτικές)
- Ορεινό έδαφος → ιδανικό για κλεφτοπόλεμο

### **Επαναστατικές εστίες (σελ. 30)**

- Αρχικά (Μάρτιος 1821) ξεσπά επανάσταση σε όλη την Ελλάδα (μέχρι και στην Κύπρο & τη Μ. Ασία)
- Γρήγορα η επανάσταση περιορίζεται / Στεριώνει κυρίως στην Πελοπόννησο, τη Στερεά και σε νησιά του Αιγαίου (Ύδρα, Σπέτσες, Ψαρά, Σάμος)
- Αιτίες περιορισμού: 1) αδυναμία ταυτόχρονης εξέγερσης τόσο πολλών περιοχών, 2) εξέγερση σε πολλές πεδινές περιοχές, 3) εύκολη και άμεση πρόσβαση τουρκικού στρατού
- Δεν υπάρχει κεντρική στρατιωτική ηγεσία → οι επαναστάτες ακολουθούν τοπικούς οπλαρχηγούς

### **Οι πρωταγωνιστές (σελ. 30)**

- Ήρρα: Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Οδυσσέας Ανδρούτσος, Μάρκος Μπότσαρης
- Θάλασσα: Κωνσταντίνος Κανάρης, Ανδρέας Μιαούλης
- Γυναίκες: Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, Μαντώ Μαυρογένους

### **Η φάση των επιτυχιών (1821-1824) - (σελ. 30-31)**

- Αρχικές επιτυχίες: 1) περιορισμός των Τούρκων σε φρούρια και πολιορκία των φρουρίων (π.χ. Ναύπλιο, Ακροκόρινθος, Αθήνα), 2) κατάληψη πόλεων της Πελοποννήσου (Καλαμάτα, Πάτρα)
  - Αρχική αντίδραση των Τούρκων → Αντίποινα σε βάρος αμάχων Ελλήνων της οθωμανικής αυτοκρατορίας (Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη, Κύπρος κ.α.) → απαγχονισμός Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' (10/04/1821)
-

## ΙΣΤΟΡΙΑ ΝΕΟΤΕΡΗ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ – Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

---

### Στρατιωτικά γεγονότα & οι πρωταγωνιστές τους

1821

1<sup>η</sup> Εκστρατεία Τούρκων (αρχηγοί: Κιοσέ Μεχμέτ-Ομέρ Βρυώνης) → ισχυρή αντίσταση Ελλήνων στην **Αλαμάνα** (23/04 - Αθανάσιος Διάκος), στη **Γραβιά** (08/05 - Οδυσσέας Ανδρούτσος) και στα **Βασιλικά** (25-26/08 - Πανουργιάς, Γκούρας) → αποτυχία των Τούρκων να φτάσουν στην Πελοπόννησο

Ταυτόχρονη ενίσχυση Ελλήνων στην Πελοπόννησο → Νίκη στη μάχη στο **Βαλιέτσι** (12-13/05 - Νικηταράς & Κολοκοτρώνης) → Γεγονός-σταθμός: **Άλωση της Τριπολιτσάς** (23/09/1821) υπό τον Κολοκοτρώνη

Παράλληλη δράση του ελληνικού ναυτικού: 1) παρεμπόδιση τουρκικού στόλου, 2) υποστήριξη και ανεφοδιασμός χερσαίων δυνάμεων, 3) συμμετοχή στην πολιορκία παραλιακών φρουριών

1822

Επίθεση των Τούρκων στη **Χίο** (Πάσχα) → μαζική σφαγή & αιχμαλωσία των Ελλήνων από τον Καρα Αλή  
**Ανατίναξη τουρκικής ναυαρχίδας** του Καρα Αλή από τον Κ. **Κανάρη** (07/06)

2<sup>η</sup> Εκστρατεία Τούρκων (αρχηγοί: Δράμαλης με στόχο την Πελοπόννησο – Ομέρ Βρυώνης & Κιουταχής με στόχο τη Στερεά) → Καταστροφή Δράμαλη στα **Δερβενάκια** (25-28/07 – Νικηταράς & Κολοκοτρώνης) /

→ Αποτυχημένη πολιορκία του Μεσολογγίου από τον Κιουταχή και τον Ομέρ Βρυώνη (Οκτώβριος-Δεκέμβριος)

1823

3<sup>η</sup> Εκστρατεία Τούρκων (αρχηγοί: Γιουσούφ & Σαλίχ με στόχο Ανατολική Στερά & Πελοπόννησο – Μουσταίης & Ομέρ Βρυώνης με στόχο τη Δυτική Στερεά): Δεν πετυχαίνει τους στόχους της → Σκοτώνεται όμως ο Μάρκος **Μπότσαρης** στο **Κεφαλόβρυσο** (08-09/08)

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις περιορίζονται και μένουν **στάσιμες** → Αιτίες: 1) εμφύλιος και οικονομικές δυσκολίες των Ελλήνων, 2) πόλεμος Οθωμανών-Περσών, 3) οικονομικά προβλήματα οθωμανικής αυτοκρατορίας

1824

Συμφωνία του Σουλτάνου Μαχμούτ με τον Αιγύπτιο ηγεμόνα Μοχάμεντ Άλι → Παροχή βοήθειας για την καταστολή της επανάστασης με αντάλλαγμα την Κρήτη και την Πελοπόννησο:

→ Καταστολή κρητικής επανάστασης (σφαγές στη Δυτική Κρήτη)

→ Καταστροφή **Κάσου** (29/05)

→ Καταστροφή **Ψαρών** (21/06)

Ελληνικές επιτυχίες: Ναυμαχία στη **Μυκάλη** (05/08) και ναυμαχία στο **Γέροντα** (29/08) → Ανδρέας Μιαούλης

---

### Η φάση της κάμψης (1825-1827) – (σελ. 31-32)

- Αρχές **1825**: Απόβαση του Αιγύπτου **Ιμπραήμ** στην Πελοπόννησο → σαρωτική προέλαση και ανακατάληψη εδαφών (→ οι Έλληνες έχουν αποδιοργανωθεί λόγω του εμφυλίου)
  - Ηρωική προσπάθεια αντίστασης: Μάχη στο **Μανιάκι** (20/08/1825) → Θάνατος **Παπαφλέσσα**
  - Προσπάθεια ανασυγκρότησης ελληνικού στρατού από τον Κολοκοτρώνη → Νίκη στους **Μύλους** (13/06/1825 – Μακρυγιάννης/Δημήτριος Υψηλάντης/Κωνσταντίνος Μαυρομιχάλης)
  - Νέα τουρκική εκστρατεία υπό τον Κιουταχή στη Στερεά → Στόχος το **Μεσολόγγι**: πολιορκείται για ένα χρόνο (Απρίλιος 1825-Απρίλιος 1826) → Εξαθλίωση των πολιορκημένων → **Ηρωική έξοδος** στις 10/04
  - Η επανάσταση το 1826 κινδυνεύει άμεσα: Πελοπόννησος & Στερεά ανήκουν ξανά στους Τούρκους
  - Ο Γεώργιος **Καραϊσκάκης** προσπαθεί στη Στερεά να διασώσει την επανάσταση: **Μάχη Αράχωβας** (19-24/11/1826)
  - Οι Τούρκοι με τον Κιουταχή στρέφονται στην **Αθήνα** → Πολιορκία → **Μάχη Φαλήρου** (23/04/1827): θάνατος **Καραϊσκάκη** → Κατάληψη Ακρόπολης από τους Τούρκους
  - Η επανάσταση φαίνεται να έχει αποτύχει / Οι Μεγάλες Δυνάμεις όμως αποφασίζουν την **ίδρυση ελληνικού κράτους** (06/07/1827) → καθοριστική απόφαση: σώζεται ο Αγώνας των Ελλήνων και συντηρείται η επανάσταση
-